

> Retouradres Postbus 16169 2500 BD Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
DG Natuur en Visserij
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Datum 12 maart 2024
Betreft Aanvraag WnB 30G03 Frederikkazerne Den Haag TVO2021-0532 - aanvullingsverzoek

Geachte _____,

Aanvulling VRG005 vergunning Wnb

Aanvullingsverzoek omvat:

Stikstof

1. De referentiesituatie is niet helemaal duidelijk. Waarop is de aanname gebaseerd dat de hinderwetvergunning niet meer beperkend was?
2. Welk jaar neemt u nu precies als referentiesituatie? De revisievergunning is 2001 aangevraagd, in 2005 gepubliceerd, waarom zit daar zoveel tijd tussen? Is de aangevraagde activiteit tijdens het vergunningsproces nog gewijzigd? Wilt u uitleggen wat de revisievergunning 2005 behelst, waarom deze beperkend is en hoe wij kunnen uitsluiten dat andere besluiten niet meer beperkend waren?
3. De toename van stikstof (ondanks saldering) vindt over een groot gebied plaats. Het is wel zo dat er 'netto' een afname van stikstof plaatsvindt. De vraag is of in de aanlegfase nog meer gemitigeerd kan worden. De ecologische beoordeling geeft wel aantoonbaar voor een (groot) deel van de hexagonen aan dat er geen effect is.
4. Kan u aangeven hoe de uitstoot van de overige bouwjaren zich verhoudt tot 2025? Daarmee kunnen we zien hoe 'tijdelijk' de depositie van 0,01 en 0,02 mol is.

Geluid

1. Geluid wordt als niet significant beschouwd zonder dit te onderbouwen.
2. Er wordt aangegeven dat er trillingsarm wordt gewerkt, maar in de lijst met werktuigen staat een trilplaat.
3. Wordt er ook niet geheid? In de lijst met werktuigen staat ook een Heistelling voor funderingspalen genoemd. Is de externe werking van geluid op nabijgelegen Natura 2000-gebieden voldoende onderzocht?

DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk
Directie Transacties & Projecten
Afdeling Projecten 1

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
www.rijksvastgoedbedrijf.nl

Contactpersoon

M _____

BTW nummer
NL8563.05.765.B.01

KVK nummer
65890604

IBAN
NL75 INGB 0705 0026 24

BIC
INGBNL2A

Ons documentnummer
8595718

Ons zaaknummer
4298440

Beantwoording aanvullingsverzoek:

Vooraf

De verleende revisievergunning wordt u separaat toegestuurd via een beveiligde mailserver en is departementaal vertrouwelijk. De revisievergunning is enkel bedoeld voor u als naslag/ ter verificatie daar waar wij dit aanhalen in de hiernavolgende beantwoording van uw vragen.

Datum

12 maart 2024

Onze referentie

8595718

*Algemene voorwaarden indien
van toepassing*

Stikstof-1

Zoals hierna toegelicht bij de beantwoording van vraag 2 is de aanvraag van de revisievergunning uit 2001 leidend voor de referentiesituatie, nu dat het moment is dat het project 'formeel is voorgelegd' en moet gelden als toetsmoment voor de vraag of en sinds wanneer de bepalingen van de Habitatrictlijn van toepassing zijn (HvJ EG 23 maart 2006, [ECLI:EU:C:2006:195](#), *Commissie/Oostenrijk*). Voor de volledigheid volgt hierna een reactie op de door u gestelde vragen.

De hinderwetvergunning/ revisievergunning zijn voor onderhavige aanvraag enkel relevant zover het gaat over (stikstof) emissies. De verkeer aantrekkende werking, de stookinstallaties voor het verwarmen van de gebouwen en de noodstroomvoorzieningen zijn veroorzakers van stikstofemissies.

Wij troffen in de revisievergunning en aanvraag echter niets aan dat erop wijst dat de Hinderwetvergunning beperkingen bevatte die hier relevant zouden kunnen zijn. Van belang is bovendien dat in de stikstofberekening bij het salderen géén rekening is gehouden met bestaande noodstroomvoorzieningen, daarmee is de referentiesituatie (aanvraag revisievergunning) conservatief ingeschat. Daarnaast is het meest recent gebouwde bouwwerk ten tijde van de Hinderwetvergunning op het terrein van 1983. Hierdoor is de constatering dat ten tijde van de geldigheid van de Hinderwetvergunning dezelfde gebouwen aanwezig waren.

Stikstof-2

Het referentiejaar is gelet op de aanwijzingsdata van de relevante Natura 2000-gebieden 2004 en de referentiedatum is 7 december 2004 (zie par. 4.4 van de notitie 'Onderzoek stikstofdepositie Frederikkazerne' d.d. 15 december 2023).

Op dat moment gold de Hinderwetvergunning, maar lag er al een geruime tijd een ontvankelijke aanvraag voor een revisievergunning onder de Wet milieubeheer, Die aanvraag is op 24 januari 2001 ingediend en op 22 mei 2001 na een verzoek door VROM aangevuld (zie ook figuur 2). VROM heeft vervolgens op 29 juni 2005 een ontwerpbesluit ter inzage gelegd en op 1 september 2005 het definitief besluit genomen. De aanvraag was dus in 2001 ontvankelijk en de situatie is tot aan verlening van de vergunning niet meer gewijzigd. Aansluitend op de jurisprudentie van het Hof van Justitie vormt die aangevraagde situatie de referentiesituatie. Het is in strijd met de rechtszekerheid om een richtlijn waarvan de termijn tot omzetting na een ingediende vergunningaanvraag ligt van toepassing te laten zijn op die aanvraag (HvJ EG 23 maart 2006, [ECLI:EU:C:2006:195](#), *Commissie/Oostenrijk*).

dat hij bij brief van 15 maart 2001, kenmerk 5098.1niHR, de aanvraag aanmerkt als onvolledig als bedoeld in artikel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht, en dat in de bijlage van de voornoemde brief aangegeven wordt welke gegevens ontbreken,

dat hij de aanvrager 8 weken de gelegenheid biedt de aanvraag aan te vullen,

dat de aanvrager bij brief van 22 mei 2001, kenmerk 2001.003133, hem de ontbrekende gegevens toezendt,

dat deze gegevens en de aanvraag tezamen voldoende basis vormen om een beschikking te kunnen nemen,

Figuur 1, relevante verwijzing revisievergunning m.b.t. ontvankelijke aanvraag

Onderdeel van de bijgeleverde verleende revisievergunning is de aanvraag uit 2001, hierin kunt u lezen wat de aanvraag omvatte.

Over de vraag over andere besluiten niet meer beperkend waren. In de verleende revisievergunning wordt verwezen naar maximale emissie eis van 70mg/m³ (zie figuur 2). De emissies eis van 70mg/m³ is geen beperking.

ad emissie NO_x stookinstallatie

dat binnen de inrichting een aantal gasgestookte verwarmingsinstallaties aanwezig is waarvoor na 1 augustus 1990 vergunning is verleend, met elk een vermogen van groter dan 0,9 MW en kleiner dan 10 MW,

dat op grond van artikel 8B3 van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties milieubeheer B zal worden voorgeschreven dat, rekening houdende met artikel 4.1.3 van de bijlage van het BEES B, na vervanging van de branders van de voornoemde stookinstallaties de concentratie van stikstofoxiden in de rookgassen niet hoger mag zijn dan 70 mg/m³,

Voorschrift 7

Indien van een van de stookinstallaties met een vermogen van kleiner dan 10 MW en groter dan 0,9 MW en welke zijn geplaatst na 1 augustus 1990 de branders worden vervangen, mag in de rookgassen van de stookketel waarvan de branders worden vervangen de concentratie van stikstofoxiden niet hoger zijn dan 70 mg/m³.

Figuur 2, relevante verwijzingen NO_x emissies revisievergunning

Na 2005 zijn op basis van AMvB's diverse meldingen gedaan waarvoor dezelfde emissie eisen gelden als al voorgeschreven waren. Onze constatering is dat andere besluiten niet beperkend waren.

Stikstof-3 en 4

Er kan in de aanlegfase niet nog meer gemitigeerd worden. Dat lichten we hierna toe, na een toelichting op de duur en omvang van de tijdelijke depositie.

De maatgevende periode (12 maanden) is bepaald op basis van drie hoofdactiviteiten die binnen dezelfde periode worden uitgevoerd conform de huidige planning. De drie hoofdactiviteiten zijn:

- [1]. Sloop en (nieuw) bouw, max 475,5kg/j NO_x
- [2]. Aanleg WKO systeem, max 219,4kg/j NO_x
- [3]. Stedin, max 106,7kg/j NO_x

Alleen als alle hoofdactiviteiten tegelijk worden uitgevoerd treedt de maximale depositie van 0,02 mol op. Als elke hoofdactiviteit afzonderlijk van elkaar wordt

[REDACTED]

uitgevoerd is er geen sprake van toename in depositie. Er is ook geen sprake van toename van depositie als [2+3] en [1+3] tegelijk worden uitgevoerd.

De emissies van [1] zijn tijdens alle bouwjaren van 2024 t/m 2031 aanwezig. De maximale depositie treedt dan ook op over maximaal twee bouwjaren, de combinaties [1+2+3] en [1+2]. De veroorzaker van toename in depositie is de aanleg van een WKO systeem.

De inzet van elektrisch materieel is door de bouwcombinatie opgegeven. Inzet is gebaseerd op basis van werkelijke beschikbaarheid. Veel projecten nabij beschermde natuur in Nederland vragen inzet van elektrisch materieel, met als gevolg invloed op de beschikbaarheid. Van het materieel dat nodig is, bestaat in Nederland nog niet van alles een elektrische variant. Dit geldt met name voor het zwaarder materieel, zoals boorstellingen en mobiele hijskranen. De inzet van elektrisch materieel is hierbij zo maximaal mogelijk toegepast.

Voor de volledigheid wijzen we erop dat recent de doelstelling en ambities voor stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden zijn vastgelegd in Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen. Om dit te bereiken is reductie van stikstofemissies benodigd. Specifiek voor de gehele bouwsector (incl. GWW sector) is de Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen¹ vastgesteld op 27-11-2023, in tabel 1 staan de basisdoelstellingen. Onder andere de minister voor Natuur en Stikstof heeft het Convenant ondertekend, zie de publicatie in de Staatscourant 23-11-2023. Nr 31167.

Kijkend naar de doelstellingen en het project dan voldoet het project dat in 2024 begint al ruim aan de doelstellingen die voor 2028 en deels 2030/2035 gelden.

**DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk**
Directie Transacties &
Projecten
Afdeling Projecten 1

Datum
12 maart 2024

Onze referentie
8595718

*Algemene voorwaarden indien
van toepassing*

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-30e6b717aaaae3d0e093857ce512c2474e7953f2/pdf>

[REDACTED]

[REDACTED]

Motor vermogen	Periode 1 t/m 31-12- 2024	Periode 2 1-1-2025 t/m 31-12-2027	Periode 3 1-1-2028 t/m 31-12- 2029	Periode 4 1-1-2030 en verder	
Licht <19kW	☐ Geen eis	☐ Geen eis	☐ 100% ZE	☐ 100% ZE	
Licht 19-37kW	☐ Stage 3a	☐ Stage 3a	☐ 100% ZE	☐ 100% ZE	
Licht 37-56kW	☐ Stage 3b	☐ Stage 3b	☐ 100% ZE	☐ 100% ZE	
Middelzwaar 56-130kW	☐ Stage 3b	☐ Stage 5+RO	☐ Stage 5+RO	☐ Stage 5 +RO (2030)	100% ZE (2035)
Zwaar 130-560kW	☐ Geen eis	☐ Stage 5+RO	☐ Stage 5+RO	☐ Stage 5 +RO (2030)	100% ZE (2035)
Zeer zwaar >560kW	☐ Geen eis	☐ Geen eis	☐ KAT en RO	☐ KAT en RO*	100% ZE (2035- 2040)
Stationair (generatoren, pompen en kranen)	☐ Gelijk aan niet stationair	☐ Gelijk aan niet stationair	☐ 100% ZE<560kW. ☐ Gelijk aan niet stationair >560kW	☐ 100% ZE<560kW. ☐ Gelijk aan niet stationair >560kW	

*Kat= katalysator, RO=Roetfilter

ZE= zero emissie

Met katalysator wordt bedoeld een effectieve SCR-katalysator. Met roetfilter wordt bedoeld een werkend, gesloten roetfilter.

Tabel 1; tabel 1 uit Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen

Geluid-1-2-3

Geluid is inderdaad niet significant omdat er geen toename is van huidige geluidbelasting van maximaal 45dB L_{den} in het natura 2000 gebied om de volgende redenen:

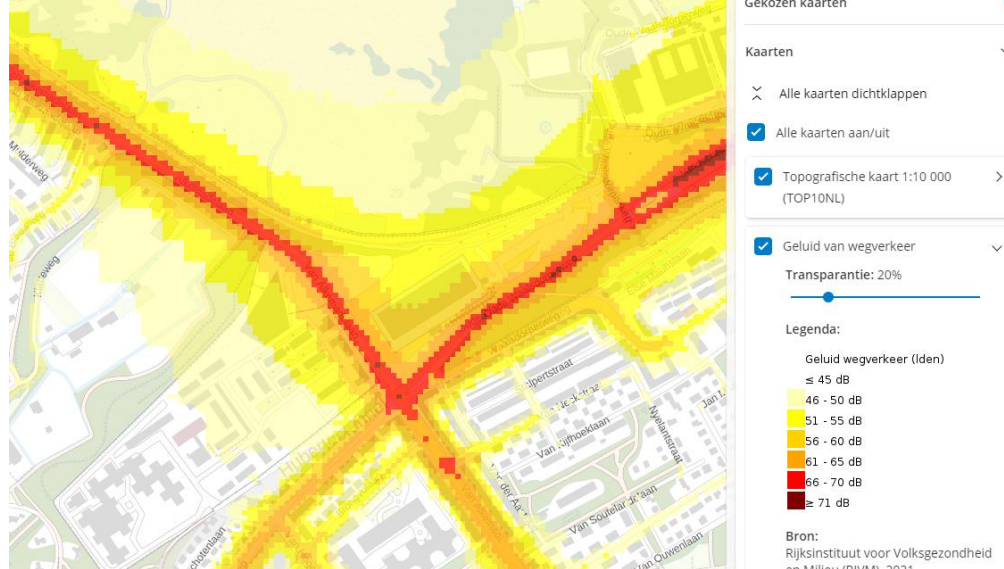
Er worden inderdaad funderingspalen aangebracht door middel van boren. Dit gebeurt trillings- en geluidsarm. Het materieel voor de boorpalen is qua motorvermogen en emissies vergelijkbaar met een traditionele heistelling. Tekstueel staat deze in de materieellijst als heistelling. In Bijlage 3 van het rapport moet dan ook voor Heistelling= Boorstelling worden gelezen.

Er wordt gesloopt en grond verdicht met een trilplaat, dit geeft geluidhinder. Het slopen varieert tussen de 100dB(A) en 115dB(A). Een trilplaat geeft circa 97dB(A) en blijft onder de geluidemissies tijdens het slopen. In de huidige situatie veroorzaakt het wegverkeer geluid op het Natura 2000 gebied (zie figuur 3).

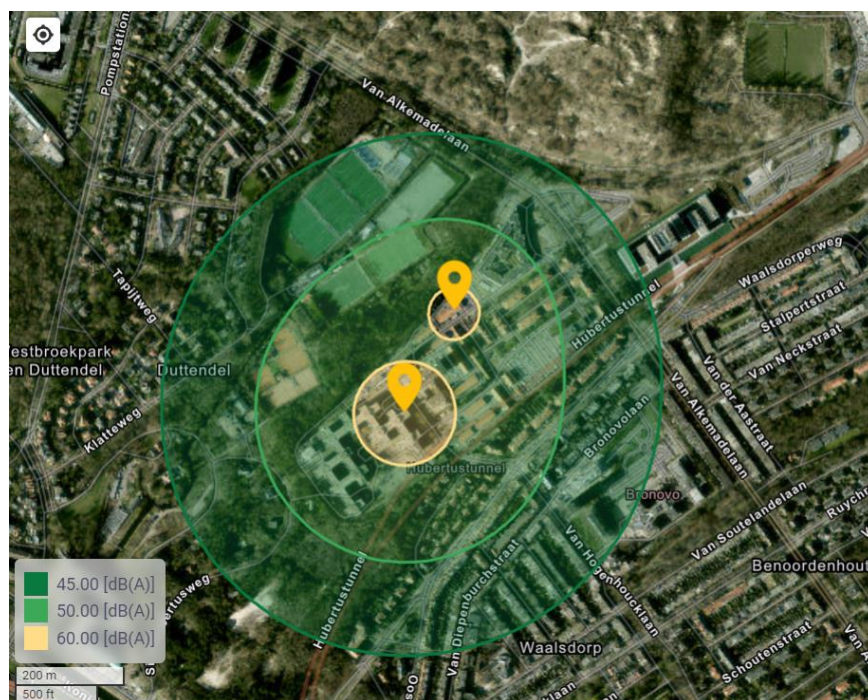
De geluidemissies tijdens de sloop hebben wij in een rekenmodel ingevoerd om zo de geluidbelasting te bepalen. In figuur 4 staat de geluidbelasting (L_{Aeqi,LT}). Er wordt alleen tijdens normale werkdagen en tijden gewerkt, niet in de avond of nacht.

De conclusie uit het rekenmodel is dat binnen het Natura 2000 gebied de geluidbelasting door de bouwwerkzaamheden maximaal 45dB is. Er is dus geen effect.

www.atlastleefomgeving.nl / Kaarten | Atlas Leefomgeving

Figuur 3, Geluidhinder overdag, wegverkeer RIVM 2021.

Figuur 4, Prognose geluidhindercontour sloopwerkzaamheden

**DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk**
Directie Transacties &
Projecten
Afdeling Projecten 1

Datum
12 maart 2024

Onze referentie
8595718

*Algemene voorwaarden indien
van toepassing*

[Redacted]

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
[Redacted]

**DG Vastgoed en
Bedrijfsvoering Rijk**
Directie Transacties &
Projecten
Afdeling Projecten 1

Datum
12 maart 2024

Onze referentie
8595718

*Algemene voorwaarden indien
van toepassing*

[Redacted]

[Redacted]